

Gamçyly gyz

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 23 января, 2025

Gamçyly gyz GAMÇYLY GYZ

kitapcy.ru

«Sowuk uruş» döwründe türk habar beriș serişdeleriniň žurnalistligiň hakyky prinsiplerinden daşlaşyp, birtaraplaýyn «habarlary» bermek bilen meşgullanandygy indi gizlin zat däl. Gorky we endiše döredip, halky antikommunist edip ýetişdirmegi maksat edinen bu habarçylyk düşünjesiniň ulanan motiwleriniň biri-de, owadan we blondinka (saryýagyz) **«gamçyly gyzdy»**.

Iňňän howply gyzyl kommunistka bolan «gamçyly gyz» Türkiýä nähili aralaşdy? Kimleri toruna salyp, duzagyna düşürdi? «Hergün» gazetiniň 1951-nji ýylyň 20-nji awgustyndaky sanynda çykan habardan:

“Türkiýä syzan gyzyl jansyzlar: bularyň arasynda Bulgariýanyň Dahiliye nazyrynyň (İçerki medisina ministri) kätibi bolup işleyän «Gamçyly gyzam» bar. Bulgariýadan deport edilen türkler bilen bile ýurdumyza sokulan gyzyl jansyzlar hakydaky

anyklaýyş-derňew işleri dowam edýär. Türkiýä giren we hususanam Stambul uniwersitetine okamaga gelen gyzyl jansyzlar aýratyn öwrenilýär. Mundan üç aý öñ medisina fakultetiniň 4-nji kursuna kabul edilen we Bolgariýadaky türk gyzlarynyň arasynda «Gamçyly gyz» ady bilen tanalýan Bolgariýanyň Dahiliye nazyrynyň gyzy ýörite anyklanan gyzyl jansyzlaryň sanawynda bar.

Asly türkdügine garamazdan sistematiki taňdan bolgar kommunistik propogandasy bilen ýetişdirilen emigrant «Gamçyly gyz» hususanam Sofiýada ýasaýan we wagtal-wagtal Bolgariýanyň İçeri işler uprawleniýesine soraga çagyrylyan türk aýal-gyzlaryny gamçylap ýençyändigi üçin bu ady alypdyr. Gamçyly gyz Bolgariýanyň Dahiliye nazyrynyň buýrugy bilen Türkiýä syzdyrylypdyr, ol özi ýaly emigrant donuna bürenen beýleki jansyzlara şef bellenipdir.

Bu ýagdayda Türkiýedäki ýaşlardan guramaçylykly gyzyl (kommunist) topar gurmak tabsyrylan «Gamçyly gyzyň» we onuň ýoldaşlarynyň yzyna ymykly düşüldi.”

• DURUŞMALAR GİZLIN GEÇİRİLJEKMIŞ

1951-nji ýylyň 22-nji awgustynda «Zaman» gazeti “Gamçyly gyz” habaryna dowam etdi. Birem şuny ýazdy:

“Ankaradaky sowet ilçihanasynyň howlusynda Diýarbekir harby howa menziliniň kartasy we krokileri tapyldy.”

Derňew işleriniň netijesinde medisina fakultetinde okaýan gyzlaryň biri ele salnanmyş. Bu gyz kimdi?

“Jansyz – saryýagyz, diýseň owadan we türk milletiniň ähli aýratynlyklaryny özünde jemlän gyzyl jansyz hökmünde tanalýar. Bolgariýadaky ady «Gamçyly gyz» bolan bu jansyz ol ýerdäki türklere garşı zalymlygy bilen tanalypdyr we hossarsyz galan nijeme türk gyzlaryny ýalňışyna we gowulyggyna garaman gamçylapdyr. Her dürli jansyzlyk pyrryldaklaryny, goýberiljek ýurdunyň urp-adatlaryny öwrenen we şol ýurtlaryň dilini öz ene dili ýaly suwara bilen, jemgyýetçilik ýerinde özünü diýseň

medeniýetli we sypaýy alyp barýan, şeýle-de atyş tälimini alan, uçar, awtoulag, gämi sürüp bilyän jansyzlaryň biri bolan talyp gyz İçeri işler uprawleniýesine tabşyryldy. Duruşmanyň wagty gizlin saklanýar.”

Muňa meňzeş habar «Son Posta» gazetinde-de çykdy. Şol gün «Vakit» gazeti bu habara goşmaça täze maglumatlary berdi:

«Gamçyly gyzyň» dürli şahslaryň adyna alynan şahsy resminamalarynyň we sapançasynyň bardygy, aýratynam Bolgariýanyň Kommunistik guramasyna agzadygy aýdylýar.»

1951-nji ýylyň 27-nji awgustynda «Akşam» gazeti «Gamçyly gyzyň» adynyň “Ilhandygyny” ýazdy. 1951-nji ýylyň awgust aýynda «Gamçyly gyz» gazetleriň birinji sahypasyndan düşmedi. Size ýalan, maňa çyn: toslanmadık hekaýat, ýazylmadık senariýa galmary...

A soñ?..

• MAKSAT: JEMGYÝETE TÄSIR ETMEK

Sentýabr aýynda çykan gazetlerde «gamçyly gyzly» habar tapba kesildi. Eýse, bu saryýagyz we owadan kimkä? Sowallaryňzy

isleýsiňizce köpeldip bilersiňiz, emma birine-de jogap tapmarsyňyz.

Çünki dereginde bular ýaly gyz ýokdy!

Polisiýa habar beriş serişdelerine «maglumat» beripdir, žurnalistlerem ýazypdyr.

Maksat bellidi: propoganda maksatly «habarlary» taýýarlamak.

Tilsimem hemišekisi ýalydy: ýaş, owadan we akylly kommunist gyzlar jansyz edilip aramyza sokulýarmış we ýaşlary toruna salýarmış.

Bularyň hemmesi “erkin söýgi” gatnaşyklaryna taýýardy. Bularda utanç-haýa, ar-namys diýlen zatdan nam-nyşan ýokdy. Ellerine birem «ar gamçysyny» berýärlermiş, goý, bularyň niçiksi sadistdigi bilinsin diýip. Maksat dini ynançly türk jemgyýetine täsir edip, adamlarda kommunizme bolan ýigrenji döretmekdi.

Ýadyňza düşýärmى?

1980-nji ýylyň 12-nji sentýabryndaky döwlet agdarlyşygyndan soñ habar beriş serişdelerinde şular ýaly ýaş gyzyň obrazy bardy: “Akrep Nalan”!

Her eline bir «MP-5» ýaragyny alan gyz näçe kişini atyp öldürenmiş!

Turgutluly “Akrep Nalan” («Akrap Nalan») gysga wagtyň içinde türmeden çykypdy, emma bu barada ýeke habar berilmeli.

Maksat, ýene şol öñki – jemgyýete täsir etmek.

«Gamçyly gyzdan» başga-da, propoganda maksatly berilen habarlary sanasaň sanap oturmaly...

• **«STALINIŇ DOŇDURMASY»**

«Sowuk uruş» döwründe antikommunist ýigrenjiň nyşanasyna mündürilenleriň biri-de Staliniň motiwidi. Gyzyl Goşunyň gitlerçi faşizmi ýeňmegi bütün dünýäde Stalin simpatiýasyny döretti. Munuň ýok edilmegi gerekdi. Habar beriş serişdelerini herekete girizdiler.

«Hergün» gazetiniň 1949-njy ýylyň 15-nji dekabryndaky sanynda çykan habar:

“Rus KGB-si ýok edilmäge degişli sahslar üçin ýörite

çaқылыklary taýýarlaýar, olary konsertlere we medeni çärelere, ylmy konferensiýalara çagyryar, ýörite ýyladylan zallarda derlän myhmanlara doñdurma paýlanýar. Bu doñdurmany iýen görgülliler öýlerine dolanandan soň az wagtyň içinde ölýär. Bu öldüriji doñdurma «Staliniň doñdurmasы» diýilýär.”

Günbatar her halkyň ynanaýjak habarlaryny toslady? Mysallara ýüzleneliň:

“Liseýiň iň soňky synpynda okaýan Osman Doganyň we bäsiniň synpyň talyby Ahmet Sandykçynynň Kaýseride heniz anyklanmadyk salgyda Staliniň hormatyna tost aýdandygy anyklandy.” (20.05.1949 ý. «Tan» gazeti.)

Yaşlar derhal tussag astyna alyndy!

«Dünya» gazetiniň 1952-nji ýylyň 8-nji iýulyndaky habarynda “Dünýäde Stalinden başga hudaý ýokdur diýip, gygyran bir sapygyň ele salnandygy» aýdylýär.

Şol ýyllarda Staliniň yüz keşbine meňzeş biri bolmagam jogapkärçilige çekmek üçin ýeterlik sebäp bolup bilýär.

“Izmirde täze kommunist guramasy orta çykaryldy. Staliniň modasyna meñzedip murt goýberen bu guramanyň agzalarynyň başga-da şahamçalarynyň bardygy güman edilýär.” (10.01.1952 ý, «Akın» gazeti.)

Aklyndan azaşyp aýalyny we çagalaryny pyçaklajak bolan iskenderunly Abbas Öner «polisiýa tarapyndan öldürilip zyýansyzlandyryldy». Abbas Öner Stalini gowy görýärmış we Staliniň nähoşlap agyr ýatandygyny eşidip, aklyndan azaşanmış. (07.03.1953 ý, «Vatan» gazeti).

Polisiýa neýlesin? Adam bir kommunist bolangoň, etmejek zady ýokmuş!

«Vatan» gazetiniň beren başga bir habarynda Staliniň ölümine ýas tutup, gara eşik geýen Erdogan Kysa atly raýat jogapkärçilige çekilenmiş. (10.03.1953 ý.)

Indi näme diýilýär, «Demokrat partiýa arkaly demokratiýa geçdik!..» (Ynha, şol partiýanyň höküm süren ýyllarynyň ýalan-ýaşryk toslamalary!)

• NYŞANADA – OBA HOJALYK INSTITUTLARY

Türkiyäniň Oba hojalyk institutlaryna we öňki Bilim ministri Hasan Aly Ýüjèle gönükdirilen hüjümiň maksady ýene şol bir zatdy:

«Dünya» gazetiniň habary:

“Edremitde Stalini gowy görýän 38 ýaşly kommunist Haşym Elmajy gyzyl diktatoryň olendigini eşidip, göni oba hojalyk insitutyň binasyna giripdir we ýygnak geçirip duran mugallymlara yüzlenip: «Men Hasan Aly Ýüjeliň şägirdi. Stalin öldi. Yüregime hanjar saplandı» diýip, harby gullukçy kimin sag elini çekgesine ýetiripdir.” (12.03.1953 ý.)

Soňunyň nähili gutarandygyny çaklamaga hajat barmy?

«Vatan» gazeti bolsa oba hojalyk institutlary barada beren habarynda: *“Hasanoglan oba hojalyk institutynyň aýdym-saz otagyna ýokardan seredeniňde «orak» şeklindedigi bildiryär”* diýilýär. (12.04.1952 ý).

Bular ýaly ýalan habarlar sebäpli oba hojalyk institutlary ýapyldy. Hasan Aly Ýüjel ýaly respublikamızыň saýlama döwlet işgärleri abraýdan düşürilmäge synanşyldy.

Eýsem, hazır bular ýaly propoganda maksatly habarlar taýýarlanmaýarmy?!

• Her gazetde birküç sany jansyz barmış

Köpçülige hemise şol bir propoganda geçirildi. Kommunizm juda hilegärmış, gaty ünsli bolmalyмыş:

1951-nji ýylyň 16-njy noýabrynda TBMM-niň nobatdaky mejlisinde Adalat ministri Rükneddin Nasuhioğly halk deputatlaryny habarly etmek we baş gurultaýda çykyş etmek üçin sudýa Şewki Mutlugili münbere çykardy:

“Gynansak-da, gündelik gazetleriň hersinde birküç sany jansyz bar. Bu jansyzlar mümkünçilik tapan wagty «Cumhuriyet» gazetiniň geçen Respublika baýramyndaky çykan sanynda görlüşi ýaly, iň arzyly simwollarymyzy ýaňsylamakdan çekinenoklar. 1950-nji ýylyň Respublika baýramında çap bolan «Cumhuriyet»

gazetiniň birinji sahypasynda Atatürküň suratynyň dik maňlaýynda Staliniň suraty ýerleşdirilipdir. Bu barypýatan propogandadyr.

«Milliyet» gazetiniň berýän habaryna görä, «liseýlerde okadylýan astronomiýa okuň kitabyndaky meteorot daşlarynyň suratynyň ortasynda Staliniň we Leniniň suratynyň bardygy anyklanypdyr». (09.03.1955 ý.)

Soñ-soñlar meteorit daşynyň üstündäki suratlaryň iki sany çagadygy mälim bolanam bolsa, neşirýatçy Şerafetdin Çintanyň başyna inmedik bela galmadı.

Şilede oba mugallymy Suha Sungur Tanly gyzyl reňkli topragyň iň gowy we iň hasylly toprak bolýandygyny okuwçylaryna birnäge gezek aýdanmyş we gyzyl palçykdan Atatürküň býustyny ýasanmyş.

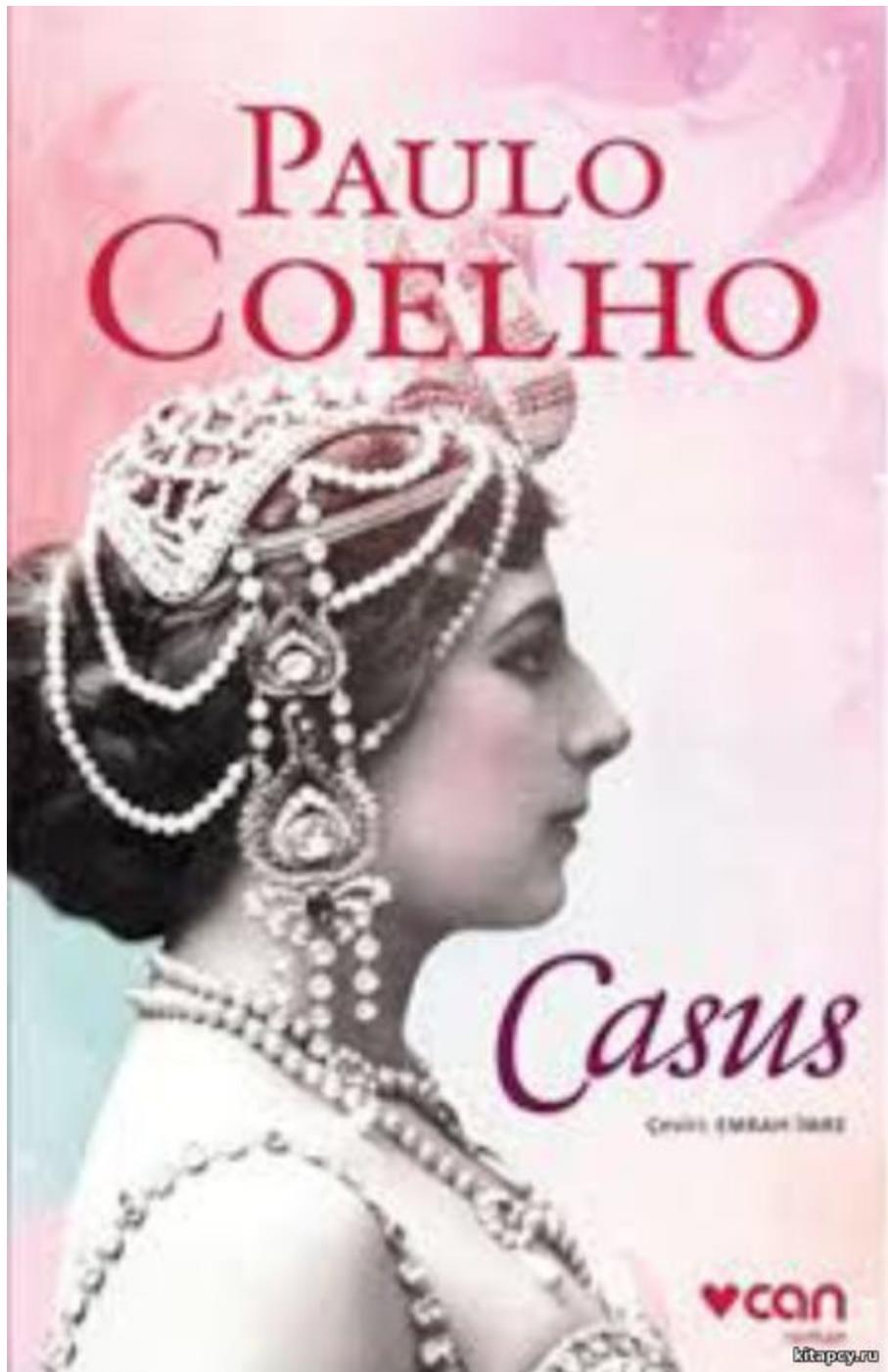
“Sypara sypalgasy galmadık Sungur býusty gyzyl toprakdan ýasamak bilen hiç hili maksadynyň ýokdugyny, muňa ýaramly başga toprak tapmandygy üçin gyzyl gumy saýlap alandygyny aýdypdyr.” (08.06.1952 ý, «Dünya» gazeti.)

Jemgyyetde, gorky-howsala döretmek üçin hemme ýerden kommunizmiň simwollary gözlendi. Kärdeşim Derýa Çaglaryň **«Jemgyyetçilik pikiriniň döredilmegine bir mysal. 1945-1955-nji ýyllaryň gazetlerindäki antikommunizm»** («Hyýaly kommunizm») içinde muňa meňzeş oýunlaryň birnäçesi sanalýar.

“Saim Kart atly bir sapyk «Sultanahmet» seýilgähinde otyrka elindäki çybyk bilen ýere orak-çekijiň suratyny çyzanda ele salyndy.” (17.11.1952 ý, «Akın» gazeti.)

“Ankaranyň piwo zawodynda öndürilen 150 boçkanyň üstünde Monopoliýa edarasynyň rumuzynyň (nik) şekliniň ezberlik bilen orak-çekijiň şekline öwrülendiginiň üstü açyldy.”
(16.11.1952 ý, «Ulus» gazeti.)

Eýsem, biziň günlerimizde her daşyň aşagyndan şular ýaly «howply guramanyň agzasy» gözlenmeýärmi näme?!

• **Gyzyl lentaly propoganda**

1952-nji ýylyň 3-nji sentýabry.

«Vakit» gazetiniň habarçysy Haşim Nahit Erbil Izmirden şularы
habar berdi:

“Izmir sergisi senagat we oba hojalyk harytlarymyzy
ildeşlerimize görkezmek üçin gurnaldy. Çehoslowakiýanyň
kommunistik propogandasyny edýändigi üçin serginiň
garbanyşhanasy ýapyldy. Garbanyşhananyň ýapylmagyna üç zat
sebäp boldy:

1. Çehoslowakiýada ýer – ýeri işläp bejeryäniňkidir (daýhanyňkydyr)!

2. Çagalaryň bagtly durmuşda azat we erkin ýaşamagy üçin parahatçylyk gerekdir. Döwlet býužetimiz – parahatçylyk býužetidir

3. İşçileriň bol-elin durmuşda ýasaýandygyny görkezýän suratlar: ullańan suratlarda işçileriň tans edişi, iýip-içişleri we wagtlaryny hoş geçirileri suratlandyrylýar. Aşagyndaky statistiki görkezihiler şol ýerlerde hiç hili işsiz galmandygyny aňladýar.

Dört ministrimiz bu garbanyşhanany açýar we «Şowly bolsun» diýýär. Bu dört ministriň başynda Söwda we ykdysadyýet ministri professor Muhsin Ete dagylaram bar.

Diýmek sergini gurnanlaryň hemmesi we açylyş dabarasında gyzyl lentany kesen professoram bulary görmänmiş! Çünkü «Kommunizme garşıy göreşiniň ýankitapçasy» atly eseri-de gözden geçirmändir, gözden geçiren bolsa, derhal bu zatlary garbanyşhanadan ýitirim ederdi.

Şindi bu zatlaryň manysyny teswirläliň:

Bu söz birinji bakyşda obalyalarymyzy topalaňa we öwrülşige çagyrmagy aňladýar. Çünkü öwrülşik (rewolýusiýa) bolmazdan ýerleri almak mümkün däl.

Karl Marks aýtmyşlaýyn, ýersizleriň ýerli bolmagy üçin ýer zabit edip almagyna hajat ýok. Çünkü hökümetimiz ýersizlere birnäçe ýyl bări ýer paýlap gelýär. Bu bir parahatçylygy perde tutunýan bolşewikleriň kommunistlerdir kommunizmiň garşıydaşlaryna ýuwurtdyrjak bolýan tirýeginden başga zat däl. Dünýä halklaryny bu «tirýek» bilen aldajak bolýarlar.

Ne Russiýada, ne onuň düzümine girýän ýurtlarda işçileriň azatlygy diýlen zat ýok, işçiler öz ukybyna görä oñarýan işlerinde däl-de, bolşewikleriň aýdan işlerinde işledilýär, dyňkyny çykaran işçi ýa oka tutulýar, ýa-da zähmet-düzediş koloniýalaryna ugradylýar.”

«Vakit» gazetiniň žurnalisti Haşim Nahit Erbil komminizmiň ganym duşmanydy.

Ol döwlete kommunizme garşıy hüsgär bolmagy zol-zol ýatlatdy

durdy. Kommunizme garşıy göreşmek için her tüýsli ýola yüz urmagy dogry saýdy: «Syýasatçylar gatlagy gyzyl howpy hemise duýup durmaýar».

Azat-edijilik ursunda türk-sowet gatnaşyklarynyň miwesi bolan iňlisleriň Kawkazdan çykmagyna sebäp bolandygy üçin we Sewr şertnamasyny kabul etmän, watançylyk ursuny yylan edendigi üçin Mustapa Kemala diýmedigi galmadı!..

«Gyzyl lenta» howply bolýar-da, «gyzyl boýag» bolup bilmezmi?: «Yeni Gazete» gazetiniň žurnalisti Sabih Alaçam Üsküdaryň kaýmakamy (arcyny) Kemal Koraý bilen Şemsipaşa kenarynda aýlanyp ýörkä bir zat ünsünü çekdi:

“Häzir aýny wagty şäheriň ähli köcelerindäki jemgyýetçilik we beýleki binalary sary ýa-da açyk ýaşyl reňke boýalýarka, şu reňki bilen ähli stambullylary ynjalykdan gaçyran «Tekel» ammarynyň reňki üýtgedilmelidir. Munuň gyzyl reňki aýrylsyn.”
(13.05.1952 ý.)

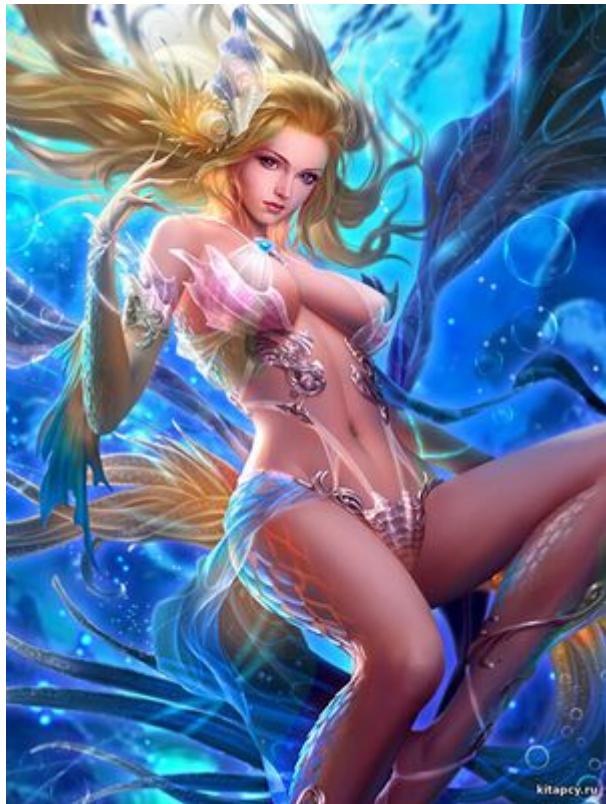
Behije Boranyň DTFC-de “ekzamen kagyzlaryny gyzyl galam bilen okap, bellik etmegi” onuň uniwersitetden kowulmagyna ýeterlik sebäp saýlylpdy!

Häzir biziň günlerimizde-de şular ýaly absurd netijeler çykarylmaýarmy näme?!.

«Yeni İstanbul» gazeti döwletiň gözünden «gyzylyň» sypmaýandygyny çap eden habary bilen görkezdi:

“Tomus aýlarynda Stambulda we Ankarada 75 teññeden uly ölçegli gyzyl ýaglyklar satylypdyr we beýlekilere garanda has arzan bolandygy üçin alyjysy köp bolupdyr. Bu ýaglyklaryň ýüzüne seredeniňde, ilkibada hiç zat görünmeýär, emma ýuwulandan soñ her ýaglykda yüze golaýy orakdyr çekijiň suduryny saýgaryp bolýar.” (11.11.1952 ý.)

Şular ýaly toslamahabarlar häzir azmy näme?

- **Ganatly jansyzlar ele salyndy**

Bu habary 1953-nji ýylyň 4-nji fewralynda «Çiftçi» gazeti berdi:

«*Iskenderunyň içeri işler bölümi ýuze çykan iññän syrly we ezberlik bilen gurnalan jansyzlyk operasiýasynyň derñewine başlady.*

Hadysanyň gysgaça beýany şudur: Düýn Muratpaşa obasynda birküç awçy bir hüwi ele salypdyrlar we hüwiniň aýaklarynda kiçijik kagyz böleginiň oralyp daňylandygyny görüpdirler. Kagyz bölekleriniň biriniň ýüzüne «Finlandiya», «Helsinki» we «Mous 2001» ýazgylary bar eken.

Kagyz bölekleri içeri işler bölümi tarapyndan barlanansa, muňa meňzeş ýene bir waka gaýtalanypdyr. Osman atly bir sertaras awa çykan wagty ördek awlapdyr we awlan ördeginin aýagynda «Moskwa 22056» ýazgyly kagyz bölegini görüp, muny içeri işler bölümine habar beripdir.» (02.1951 ý.)

«Vatan» gazeti-de muňa meňzeş habary çap etdi:

“*Çeşmelide awçylar häzire çenli duş gelmedik guşuna sataşypdyrlar we dessine tüpeňläpdirler. Çalarak ýaralanan*

guşuň bilinde «Moskwa 1287» ýazgylı etiketkanyň bardygyny görüpdirler. Bu barada dessine degişli žandarma gullugyna habar berildi.” (01.08.1948 ý.)

Ynandyryjylygy artdyrmak üçin daşary ýurtlardanam käbir habarlary aralaşdyryp berdiler.

«Vatan» gazetiniň berýän habarynda şeýle maglumat ýer aldy:

«Fransiýanyň Kommunistik partiýasynyň ýolbaşçylaryndan Žak Dýuklonyň awtoulagynda iki kepderi tapyldy. Fransuz gulluklary bu iki öli kepderä sud-medisina eksertizasyny belledi. Bular hakykatdanam kepderimi ýa-da habarçy kepderimi, belli karara gelerler.» (02.06.1952 ý.)

Şol döwür Konýa, Inegöl, Samsun ýaly Anadolynyň birnäçe künjeginde “ganatly jansyzlar” ele salyndy.

Günümüzde “ganatly jansyzlaryň” ýerini kiberterrorizm almadymy näme?!

Soner YALÇYN.

«HÜRRIYET» gazeti, 20.03.2011 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW. Publisistika